

"El poder econòmic condiciona la política eivissenca"

Constanza Fortesa

"S'ha perdut per massa", diuen els pagesos eivissencs. I sembla que és l'excés el factor que, en el retallat territori de les Pitiüses, pot fer perillar els desitjos dipositats en una nova etapa política i provocar que es perdi l'impuls que dugué, ara fa tres anys, a gairebé dotze mil persones al carrer per demanar, en la manifestació més gran de les efectuades a les Pitiüses, que es preservés una geografia, natural i cultural, cada vegada més desfeta. Marià Serra Planells, president de l'Institut d'Estudis Eivissencs, diu que seria hora d'abandonar la cultura del plany i de la queixa, però que, malgrat el cansament que genera la reivindicació permanent, aquesta hora encara no ha arribat. Eivissa, segons el representant d'una de les institucions culturals més representatives de les Pitiüses, perd l'oportunitat històrica d'aturar la màquina de cimentar i de rompre el tòpic que associa l'illa amb la impunitat, la desarticulació amb el domini dels interessos més fàctics i més particulars.

L'Institut d'Estudis Eivissencs, que fa dos anys va complir els seus cinquanta anys de vida, té, com a tasca fonamental, la defensa de la cultura pitiüsa i del patrimoni. L'Institut inicià, en els anys setanta, una nova etapa plena d'iniciatives i de projectes, època que coincidí amb temps en què es començà a advertir el deteriorament mediambiental i que tengué, en la reclamació de la protecció de ses Salines, la primera gran reivindicació capaç d'aglutinar la societat eivissenca. L'any 1971, a l'acte anual central de l'Institut, el Manifest de la Nit de Sant Joan, ja es donava el primer crit d'alarma i ja es

feien una sèrie de previsions sobre allò que podia passar si no s'aturava el creixement urbanístic incontrolat. Ara com ara i segons indica Marià Serra, "totes les previsions, una per una, s'han anat complint, punt per punt i fil per fil". De fet, en el darrer Manifest de la Nit de Sant Joan, l'Institut, dues dècades després, torna a les mateixes i demana el consens polític per assegurar la protecció de ses Feixes, per demanar la reconsideració del projecte de dic del Botafoç i que la protecció legal vigent sobre els Amunts, ses Salines o Cala d'Hort sigui real i que es tradueixi en inversions encara pendents.

UNA EIVISSA MÉS DÈBIL

Marià Serra considera que això de les "Quatre illes, un país, cap frontera" és "una entelèquia, un eslògan bastant aconseguit, però un eslògan". Cada illa comença i conclou en ella mateixa, de manera que, sobre els

"El lligam d'interessos econòmics fa que els representants polítics que arriben als ajuntaments es vegin supeditats a un dirigisme molt intens"

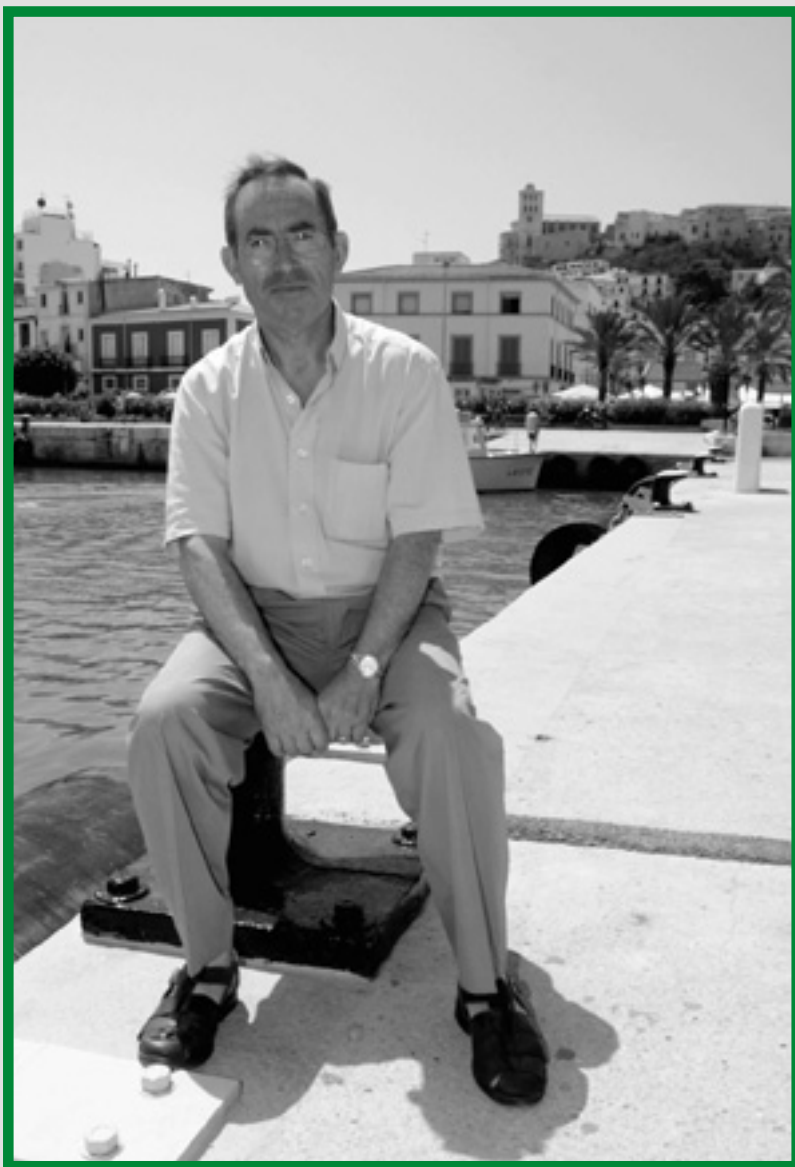
trets comuns de l'arxipèlag, destaquen les diferències. Eivissa i Formentera han patit, com Mallorca, el pas sense matisos d'una societat primària a una societat terciària enriquida sense que una progressió cultural disminuís els traumatismes del bot. Però Eivissa ofereix una societat encara més disgregada, més diluïda i afermada als interessos particulars. "Menorca -diu Serra Planells- té un pòsit cultural molt gros i Mallorca, des de fa molts d'anys, té uns grups molt actius que treballen a favor de la conscienciació general de l'illa com una identitat o a favor de

la preservació mediambiental. La societat pitiüsa és encara una societat invertebrada. Les persones que, durant tants d'anys, han mantingut el poder polític eren, en realitat, les mateixes que representen el poder econòmic i, així, aquí hem vist una veritable cursa de desbarats". En aquests moments, "el poder econòmic encara domina la societat eivissenca. El lligam d'interessos fa que els representants polítics que arriben als ajuntaments, que són els que, per llei, tenen la gestió urbanística directa, es vegin supeditats a un dirigisme molt intens. En realitat, capacitat d'autonomia i de maniobra en tenen molt poca". Senyal d'una col·lectivitat "on cadascú prega per ell i, és de suposar, Déu per tots", és

Tornar al carrer, tornar a opinar

Marià Serra Planells va néixer el 1943 a Eivissa. Du quaranta anys de docència com a mestre d'escola i, des de en fa vint-i-vuit, és director del col·legi sa Bodega, pioner de l'ensenyament en català. Immers des de sempre en el món cultural i educatiu pitiús, forma part de l'Institut d'Estudis Eivissencs des de l'etapa de renaiement de la institució en els anys setanta on va ocupar, a partir del 1978, el càrrec de vicepresident i on ocupa, des del 1995, el de president. La mort recent de Marià Villangómez i de qui va ser president de l'Institut fins l'any 78, Joan Marí, "ens ha deixat sense dos referents vitals per a la cultura i la identitat eivissenques". Eren persones "que veien més amb un ull que cap de nosaltres amb els dos" i que sabien com "ensenyar sense postular".

En aquests moments, l'Institut compta amb 514 socis. Un volum d'afiliats clarament important. De fet, diu Serra Planells amb humor, "sempre hem comentat que, després del Club Nàutic, som l'entitat eivissenca amb més socis". L'Institut ha viscut darrerament una etapa d'insuficiència econòmica, causada pels problemes del Consell Insular a l'hora d'aprovar els seus pressuposts i, consegüentment, la partida dedicada a la institució. Però, "els problemes econòmics no ens preocupen gens, feim el que podem fer, aturam una mica i ja continuarem després. L'Institut té un prestigi ben guanyat i això sí que no perilla gens ni mica". El repte fonamental és intentar que la cultura democràtica s'estengui a Eivissa. Molts dels conflictes que viu l'illa vénen d'un dèficit democràtic, de la manca de participació. Volem que la societat civil torni a dir la seva, que torni a tenir força i que sigui escoltada, com ho va ser en la manifestació que es va a dur a terme fa tres anys contra l'urbanisme frenètic". Revitalitzar el teixit ciutadà gràcies a les opinions i els parers, tornar una mica al vigor dels anys setanta quan, l'Institut, en boca de gent com Sert, Joan Marí, Joan Vilà, Josep Maria Llopart o Parcerisas, feia bullir Eivissa i encoratjava la gent a sumar-se a l'optimisme de les idees.

"la indisciplina urbanística total i absoluta; els italians construeixen als puigs, els alemanys en el perímetre marítim sense que intervengui la Demarcació de Costes..., i ja no en parlem dels peninsulars, els residents i els eivissencs mateixos. És cert que a Mallorca també hi

Indisciplina i impunitat urbanística: "a Eivissa no podem citar ni una sola actuació administrativa o judicial que hagi estat prou clara i rotunda com per servir d'exemple".

és aquesta indisciplina, però Eivissa és petita i, en aquest cas, el tema de la grandària és substancial". Irregularitat rere irregularitat sense que hi hagi conseqüències es crea una "cultura de la impunitat"; a Eivissa "no s'ha vist mai cap càstig exemplificant sobre comportaments individuals o sobre agressions al medi. Ni s'ha tomat cap casa irregular, encara fos a nivell simbòlic, no s'ha multat ni, per molt fort que sigui dir-ho, empresonat ningú. No podem citar ni una sola actuació administrativa o judicial que hagi estat prou clara i rotunda com per servir d'exemple".

DARRERA EL MOSTRADOR

Els carrers d'Eivissa en plena temporada turística es converteixen en un mostrador que omple la vista i la curiositat, plens de gent jove de tota Europa que cerca la cita pel darrer rave i, a la fi, atrets pel "sun, sand and sex" amb què les agències anglosaxones publiciten l'illa i ofereixen allò que els viatgers segurament trobaran. És la cultura de les drogues de disseny i de l'alliberament de les repressions hivernals en una latitud calorosa i, malgrat el malestar de les institucions, aquesta és la imatge europea d'Eivissa. Però el vistós mostrador eivissenc se sustenta en unes bases febles, i amaga una segona allau de població engrossida per la massa d'immigrants arribats a causa de l'etern boom urbanístic.

CONTRA EL DIC DEL BOTAFOC

El pacte progressista que governa el Consell Insular d'Eivissa i Formentera ha aturat, a diferència de Mallorca i Menorca, la construcció en sòl rústic, però no en sòl urbà i urbanitzable. Els problemes més greus, en opinió de Serra Planells, es concentren a Vila, on "acabam el sòl urbanitzable i el sòl urbà. No hi ha espai per a zones verdes, per a equipaments escolars, per a infraestructures com una estació d'autobusos o un centre d'assistència mèdica. Des de l'Ajuntament ara es parla de revisar el Pla general, quan aquest és un tema que s'hauria d'haver tractat quan començà la legislatura. És cert que les herències de l'anterior govern eren desgavellades, però és que durant aquesta legislatura a Vila no ha canviat res, l'ajuntament ha canviat de signe polític, però l'urbanisme continua sent el de sempre, un urbanisme desenvolupista". L'Institut d'Estudis Eivissencs s'ha manifestat rotundament en contra del projecte de dic del Botafoc, previst per protegir el port d'Eivissa del vent de Llevant i per garantir la seguretat del trànsit portuari, però, en paraules de Marià Serra, és "un projecte desproporcionat, desmesurat, gegant, una obra agressiva i brutal que canviarà la fesomia de la ciutat i desfarà la panoràmica de la badia des de qualsevol punt de vista. Aquest projecte s'ha aprovat amb una espècie de pantomima de participació ciutadana i s'han descartat projectes alternatius molt més respectuosos amb l'entorn".

PERSONALISMES POLÍTICS

En el cas de la trajectòria del nou Consell, "és inevitable parlar de desencís. Sí, s'han fet coses, però els guanys són molt minsos". Serra Planells no cerca els matisos quan parla de "polítics que, per protagonisme personal, han tirat en orris determinats projectes". La referència a Buades és clara. "Hi ha polítics -afegeix- als quals els agrada molt parlar, però molt poc escoltar. L'autisme polític no és bo, s'ha de poder conversar i arribar a punts de trobada i consens. No podem demanar que els polítics siguin uns màrtirs, però sí que entenguin que, de vegades, la seva feina és cremar-se, fer una feina, cremar-se ben cremats i ser substituïts".